

PROTOKOLL

Sammanträdesdatum

2024-04-17

Protokoll fört vid sammanträde med **Begravningsutskottet** i Mariestads församling onsdagen den 17 april 2024.

Tid: Kl. 09.30 – 10.30

Plats: Kyrkogårdsförvaltningen, Östra begravningsplatsen

Närvarande:

Ordinarie ledamöter:

Anne-Marie Askerlund Ordförande

Marianne Johansson Vice ordförande

Ann-Britt Olsson

Anita Ahl

Ersättare:

Eva Ekman Tjänstgörande

Marie Molin

Övriga:

Gerd Larsson Kyrkorådets ordförande

Magnus Hallén Kyrkogårdsföreståndare

Ida Glad Förvaltningsassistent, Sekreterare

- § 12 **Sammanträdes öppnande**
Ordföranden **Anne-Marie Askerlund** hälsar alla välkomna och förklarar sammanträdet öppnat.
- § 13 **Justering**
Att jämte ordföranden justera dagens protokoll utses **Eva Ekman**.
- § 14 **Dagordning**
Föredragningslistan justeras och fastställs.
- § 15 **Pågående arbeten**
Magnus Hallén informerar om pågående arbeten. Samtliga penséer är planterade. Arbetet med den nya askgravlunden på Domkyrkogården har påbörjats.
- § 16 **Återlämnade gravar**
Ordföranden informerar att följande gravrätter har, av gravrättsinnehavaren återlämnats, till församlingen:
Leksbergs kyrkogård
Kvarter OP gravplats 178, gravsatt Birger Johansson
Kvarter OP gravplats 204, gravsatt John Dahlén
Södra begravningsplatsen
Kvarter A gravplats 021, gravsatt Einar Johansson
Kvarter D gravplats 043, gravsatt Johan Henrik Gustavsson
Kvarter Q4 gravplats 001, gravsatta C.M Lundén och Anna Persson
Torsö kyrkogård
Kvarter A gravplats 023, gravsatta Jenny M och Rickard F Johansson
Östra begravningsplatsen
Kvarter BC gravplats 075, gravsatta Erik och Ingeborg Svensson

EE 2024-04-17 19

Kvarter BC gravplats 221, gravsatt Karl Gustaf Persson
Kvarter GH gravplats 021, Lilly och Artur Olsson
Kvarter KL gravplats 004, gravsatta Nils och Gertrud Lundberg
Kvarter KL gravplats 060, senast gravsatt Eva Svensson
Kvarter KL gravplats 152, gravsatta Ingrid och Erik Gabrielsson
Kvarter MN gravplats 042, gravsatta Alf och Margareta Johansson
Kvarter MN gravplats 137, gravsatt Elsa Wiktorina Wolf
Kvarter NO gravplats 117, gravsatt Sven-Erik Johansson
Kvarter NO gravplats 133, gravsatta Anna och Gösta Gustafsson
Kvarter NO gravplats 216, gravsatta Dennis Löfborg Fred och Patric Fred
Kvarter T gravplats 006, gravsatt Tora Landberg

- § 17   **Fastigheter**
Plåtarbetet på Skogskapellets tak har påbörjats och Rows har varit i Skogskapellet och kopplat ihop värmesystemet med bokningssystemet.
- § 18   **Aktuell information**
Gerd Larsson informerar om att AU ska träffa ordföranden **Anne-Marie Askerlund** och kyrkogårdsföreståndare **Magnus Hallén** den 10 eller 11 juni för budgetgenomgång. **Anne-Marie Askerlund** informerar om innehållet i SKKF:s kurs om Kyrkogårdskultur som hölls i Skövde 16 april.
- § 19   **Inkomna handlingar**
Kyrkorådet har givit utskottet uppdraget att göra en utvärdering av verksamheten. Frågor att ta ställning till delades ut och vi tar upp utvärderingen på nästa sammanträde. **Magnus Hallén** delger Länsstyrelsens synpunkter efter den tillsyn som genomförts av begravningsverksamheten. Bil.
- § 20   **Kurser och konferenser**
Inget att notera.
- § 21   **Övriga ärenden**
Inget att notera.
- § 22   **Avslutning**
Ordföranden tackar ledamöterna och avslutar sammanträdet.

Nästa sammanträde: 29 maj.
Vid protokollet

Ida Glad

Justerat

Anne-Marie Askerlund

Eva Ekman

Tillkännagivande om protokollets justering anslaget i laga ordning på församlingshemmet
anslagstavla den   april 2024

På tjänstens vägnar
Ida Glad

Enligt sändlista

Tillsyn av begravningsverksamhet

Beskrivning av Länsstyrelsens tillsynsansvar

Länsstyrelsen Västra Götaland utövar tillsyn över begravningsverksamheten i Västra Götaland och Hallands län. I begravningsverksamheten ingår bland annat att sköta kremering. Som ett led i Länsstyrelsens tillsyn har därför krematoriernas verksamhet granskats.

Länsstyrelsen har rätt att inspektera en verksamhet och på begäran få de upplysningar samt ta del av de handlingar och annat material som behövs för tillsynen, 10 kap. 1 § begravningslagen (BegrL).

Beskrivning av tillsynsärendet

Samtliga länsstyrelser som har tillsyn över begravningsverksamheten har på eget initiativ inlett en tillsyn över alla krematorier i landet.

I förevarande ärende har Länsstyrelsen Västra Götaland inlett en tillsyn av krematorierna i ovan angivna län. Tillsynen har skett genom att skicka ut en enkät med frågor. Länsstyrelsen har därefter granskat svaren som kommit in från krematorierna. Länsstyrelsen har begärt kompletterande uppgifter från några krematorier.

Länsstyrelsens synpunkter och bedömning

Utifrån den tillsyn som genomförts vill Länsstyrelsen inledningsvis framhålla att de synpunkter som Länsstyrelsen lämnar nedan är att betrakta som undantag från en till synes välskött verksamhet.

Vid Länsstyrelsens granskning av enkätsvaren från krematorierna har bland annat konstaterats att flera krematorier har svårt att garantera att stoft efter avliden kremeras senast inom den lagstadgade tiden om en månad från dödsfallet. Vid granskningen har också konstaterats att samtliga krematorier beskrivit att de har rutiner för att tillse att askan efter avliden gravsätts inom den lagstadgade tiden om ett år från kremeringen samt för prövning av anstånd med gravsättningen. Det har emellertid framkommit att flera av krematoriernas rutinbeskrivningar i

viss mån varit otydliga, till viss del ofullständiga och ibland även inte överensstämmande med vad som framgår av förarbetena till begravningslagen och praxis. Länsstyrelsen har även noterat viss bristande kunskap i tillämpningen av förvaltningslagen.

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang lyfta fram delar av den handbok som tagits fram av Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation för begravningsverksamheten från 2013 (fortsättningsvis SKAO:s handbok). Handboken syftar till att underlätta för anställda och förtroendevalda i församlingar och kommuner i deras arbete med begravnings- och kyrkogårdsfrågor. I handboken finns det bland annat ett avsnitt angående rutiner vid förvaring och utlämnande av aska eller urna (8.14). Där framhålls bland annat vikten av att förvaltningarna har kvalitetssäkrade rutiner över hur askan ska hanteras. Länsstyrelsen instämmer i vikten av att ha kvalitetssäkrade skriftliga rutiner och uppmanar krematorierna att se över sina rutiner i den mån de inte överensstämmer med gällande regler.

Mot bakgrund härav finner Länsstyrelsen anledning att informera om följande.

Kremering inom en månad efter dödsfallet

Av 5 kap. 10 § BegrL framgår att kremering eller gravsättning ska ske snarast möjligt och senast en månad efter dödsfallet (såvida inte anstånd beviljats eller det råder tvist om kremeringen eller gravsättningen).

Utifrån de enkätsvar som krematorierna lämnat kan Länsstyrelsen konstatera att flertal av de krematorier som angett att de inte kan garantera kremeration inom en månad efter dödsfallet anger som huvudsaklig orsak att det är för lång tid mellan dödsdatum och genomförandet av begravningsceremonin. Detta innebär att krematorierna ibland bara har någon eller några dagar på sig att kremera för att uppfylla tidskravet.

Av förarbetena till den lagändring av begravningslagen som trädde i kraft under våren 2012, där tiden mellan dödsfall och gravsättning och kremering kortades ner från två månader till en månad, framhölls att det inte gick att peka ut någon enskild faktor som medförde att tiden var för lång, utan att det berodde på en mängd olika samverkande faktorer. Det kunde röra sig om allt från frågan inom vilken tid en begravningsceremoni kunde erbjudas till anhörigas önskemål om tidpunkt och plats för ceremonin och vem som skulle leda den. Även tillgången till lokal för minnesstund efter

begravningsceremonin angavs som en faktor som påverkade tiden mellan dödsfall och gravsättning eller kremering. Det ansågs även finnas en allmän acceptans för att det dröjde allt längre mellan dödsfall och gravsättning eller kremering. Med den dåvarande regleringen fanns det de som bortsåg från huvudregeln om att gravsättning och kremering skulle ske snarast möjligt och ansåg sig ha två månader till sitt förfogande. Regeringen ansåg därför att det var angeläget att tiden förkortades för att åstadkomma en attitydförändring, (se prop. 2011/12:51 s. 22).

Enligt Länsstyrelsens bedömning synes de bakomliggande orsakerna till att tiden är för lång mellan dödsfall och gravsättning eller kremering kvarstå, likaså den allmänna acceptansen för tidsdräkten, trots att det gått över ett decennium sedan lagstiftaren försökte få till en förändring. Länsstyrelsen vill därför lyfta vikten av att alla aktörer som är involverade i samband med kremering och gravsättning samverkar för att minska tidsdräkten. De aktörer som har en direktkontakt med de efterlevande har också en betydelsefull roll i att informera och vägleda de anhöriga. Flera krematorier har angett att de har en dialog med begravningsbyråerna om problematiken, vilket Länsstyrelsen ser positivt på.

Gravsättning inom ett år från kremeringen

Av 5 kap. 11 § BegrL följer att askan efter en avliden som har kremerats i Sverige ska gravsättas inom ett år från kremeringen. Den huvudman för begravningsverksamheten eller den innehavare av krematorium som förvarar askan får dock medge anstånd med gravsättningen, om det finns särskilda skäl för det.

Vidare följer av 5 kap. 12 § BegrL att om askan inte har gravsatts inom den tid som sägs i 11 §, ska den huvudman för begravningsverksamheten eller den innehavare av krematorium som förvarar askan låta gravsätta den. Dessförinnan ska den som ska ordna med gravsättningen lämnas tillfälle att själv låta gravsätta askan.

Länsstyrelsen anser att ett tillvägagångssätt för krematorierna att säkerställa att de uppfyller ovanstående förpliktelser är att följa nedanstående rekommendationer i SKAO:s handbok.

"8.14.1.3 Rutiner vid förvaring av askan/urnan

[...] Administrativa rutiner ska finnas så att askan/urnan inte blir stående om de anhöriga inte hör av sig om gravsättningen.

Nio månader efter kremeringen kan vara en lämplig tid för personalen att kontakta de anhöriga för att påminna om gravsättningen (se avsnitt 8.14.3). Varje förvaltning måste skriva ner sina rutiner för när och hur denna kontakt ska tas. Hela året behöver således inte ha gått innan huvudmannen kontaktar de anhöriga och påminner om gravsättningen. De anhöriga behöver kanske göras medvetna om att gravsättningen är definitiv. Detta för att de inte i framtiden ska begära flyttning av askan/urnan. Är det fråga om oenighet mellan de anhöriga så ska medling enligt 5 kap. 3 § begravningslagen erbjudas."

"8.14.3 Om askan/urnan inte gravsatts inom ett år

[...] Innan huvudmannen eller innehavaren av krematoriet vidtar några åtgärder för att gravsätta, ska de anhöriga lämnas tillfälle att själv låta gravsätta askan/urnan enligt 5 kap. 12 § andra stycket.

Händer det ingenting trots förvaltningens påminnelse enligt ovan och ett år har gått sedan kremeringen så går ansvaret för gravsättningen över till huvudmannen eller krematoriet som förvarar askan/urnan. De anhöriga ska dock först i ett brev informeras om att askan/urnan efter den avlidne står och väntar på gravsättning. Det ska också framgå att de ansvarar för ordnandet med gravsättningen. De har att kontakta förvaltningen senast tre veckor efter det att de fått brevet för att komma överens om var och hur gravsättningen ska ske. I brevet ska det också stå att om de anhöriga inte hör av sig inom denna tid så kommer huvudmannen att gravsätta askan/urnan i en grav på huvudmannens kyrkogård. Brevet ska skickas till de anhöriga med mottagningsbevis.

Hör de anhöriga trots brevet inte av sig, förbereder förvaltningen för gravsättningen. [...]

Ett nytt brev skrivs till de anhöriga, där de inbjuds att närvara vid den gravsättning som förvaltningen ordnar. Tiden för gravsättningen bör väljas så pass långt fram i tiden att de anhöriga ges en rimlig chans att komma till gravsättningen. Lämpligt kan vara två till tre veckor från det att de mottagit brevet med ordinarie postgång."

Länsstyrelsen vill i detta sammanhang framhäva vikten av att krematorierna har kännedom om när ansvaret att gravsätta askan övergår på dem. Som regel ska det inte finnas några askor som

förvarats längre än ett år såvida inget anstånd beviljats eller det råder tvist om kremeringen eller gravsättningen.

Anstånd med gravsättning av aska och förvaltningslagens tillämplighet

Av 5 kap. 11 § BegrL får anstånd endast medges om det finns särskilda skäl för det.

Av de enkätsvar som kommit in kan Länsstyrelsen konstatera att bristerna består dels i de skäl som angivits till grund för att bevilja anstånd, dels viss bristande kunskap i tillämpningen av förvaltningslagen vid beslut om anstånd, så som exempelvis kravet på att beslut ska dokumenteras. Länsstyrelsen har också noterat att det i vissa fall finns oklarheter kring vem det är som kan besluta om anstånd med att gravsätta askan.

Länsstyrelserna vill därför informera om att det är den huvudman för begravningsverksamheten eller den innehavare av ett krematorium som förvarar askan som ska besluta om anstånd.

För att beslutsfattaren ska kunna bevilja en begäran om anstånd krävs, som ovan angetts, att det finns särskilda skäl. Detta innebär att prövningen av skälen för anstånd med gravsättningen ska göras förhållandevis restriktivt varför beslutsfattaren inte ska bevilja anstånd slentrianmässigt (jfr RÅ 2008 ref. 70). För att kunna göra en bedömning av om det finns särskilda skäl för anstånd är det även en förutsättning att den som begär anstånd anger varför anstånd begärs. Om så inte gjorts bör alltså skälen för anstånd efterfrågas. Vidare ska anståndet tidsbegränsas och enligt Länsstyrelsens uppfattning bör beslutsfattaren vara återhållsam med att förlänga ett anstånd (bland annat för att upprätthålla den lagstadgade tidsfristen för när gravsättning ska ske).

Vad gäller skälen för anstånd så går det inte att ge en uttömmande lista i vilka fall det är befogat att bevilja anstånd, utan en bedömning bör göras i varje enskilt fall. Anstånd kan dock alltid beviljas om tvisteförfarande har inletts. Av praxis och förarbetena till begravningslagen framgår ett antal situationer där det inte finns anledning att bevilja anstånd. Exempelvis omnämns att den omständigheten att den avlidne ville begravas i ett senare skede tillsammans med till exempel make/maka inte utgör skäl för att bevilja anstånd med gravsättningen. Detta utgör en inskränkning av utgångspunkten i begravningslagen om att det är den avlidnes önskan som ska vara vägledande i alla frågor som rör kremering och

gravsättning. Vidare framgår att anhörigas förhinder att delta i begravningssceremonin eller särskilda önskemål om präst eller lokal inte utgör särskilda skäl för att bevilja anstånd (jfr RÅ 2008 ref. 70 och prop. 2011/12:51 s. 23).

Vidare har den som handlägger enskilda ärenden enligt begravningslagen en skyldighet att följa förvaltningslagen (11 kap. 10 § BegrL), även vid handläggningen av beslut om anstånd. Det innebär bland annat att ett beslut om anstånd ska dokumenteras (31 § FL).

Kravet på dokumentation medför bland annat att det ska finnas en handling som visar dagen för beslutet, vad beslutet innehåller och vem eller vilka som har fattat beslutet. Om beslutet fattas muntligen behöver det nedtecknas i en handling. Några särskilda krav på beslutets form finns dock inte. Exempelvis kan ett beslut nedtecknas i elektronisk form. Det krävs inte heller något speciellt dokument för att dokumentera beslutet. Kravet kan tillgodoses genom en protokollsanteckning eller en anteckning direkt på en ansökningshandling. I kravet på dokumentation ligger dock att denna ska ske på ett sätt som är bestående för framtiden.

Vidare ska beslutet som huvudregel motiveras och den enskilde ska även underrättas om innehållet i beslutet. Om den som begärt anstånd exempelvis inte beviljas anstånd eller inte beviljas lika långt anstånd som denne begärt kan beslutet överklagas. Därför är det viktigt att även informera den enskilde om hur denne går tillväga för att överklaga beslutet, (32-33 §§ FL). En överklagandehänvisning ska innehålla information om vilka krav som ställs på överklagandets form och innehåll, vad som gäller om överklagandetid, till vilken myndighet överklagandet ska vara ställt och vart överklagandet ska skickas, (40-44 §§ FL).

Det framstår enligt Länsstyrelsens bedömning som att det i flera fall finns ett behov av utbildningsinsatser inom detta område. Mot denna bakgrund sänds detta protokoll över till Svenska kyrkan centralt.

Med lämnande av ovanstående synpunkter och information så anser Länsstyrelsen att aktuell tillsyn kan avslutas. Länsstyrelsen kan komma att genomföra en uppföljande tillsyn framöver.

Vid protokollet/
Linnea Holmgren

Justerat/
Frida Killén

Sändlista

Samtliga krematorier i Västra Götaland och Hallands län
Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF
Sveriges begravningsbyråers förbund, SBF
Samtliga begravningsombud i Västra Götaland och Hallands län
Göteborgs stift och Skara stift
Svenska kyrkan, Kyrkokansliet, rättsavdelningen i Uppsala